

STAATSBOSBEHEER EN HET PUBLIEK: EEN VASTE RELATIE

P. Bakker & H. Hekhuis

In de missie van Staatsbosbeheer staat het werken aan een duurzame leefomgeving voor mens, plant en dier centraal. Staatsbosbeheer kiest daarmee voor het werken aan een blijvende respectvolle relatie tussen mens en natuur. Die verbondenheid van mensen met de natuur, dat is waar Staatsbosbeheer langs drie lijnen aan werkt: recreatie en beleving, informatie en participatie.

Recreatie en Natuurbeleving

Beleving en belevenissen zorgen voor een emotionele binding tussen mens en natuur en dragen daarmee in sterke mate bij aan het draagvlak voor natuur. Staatsbosbeheer wil beleving veel meer onderdeel maken van zijn aanbod aan recreatie activiteiten.

Recreatie bij Staatsbosbeheer wordt ingevuld rond de drie thema's natuurlijk, avontuurlijk en verrassend. Natuurlijk staat hierbij voorop omdat al het recreatieve aanbod van Staatsbosbeheer natuur-gerelateerd is. Het thema natuur staat voor 'ongerepte' natuur, een natuurlijk landschap met zo min mogelijk 'stedelijke' ingrediënten of markeringen, toepassing van milieuvriendelijke grondstoffen/materialen en de natuur zelf als randvoorwaarde voor wat recreatief mogelijk is.

Omdat de moderne mens ook, of juist, in zijn vrije tijd behoefte heeft aan uitdaging en spanning, voegt Staatsbosbeheer in de toekomst waar mogelijk elementen toe die natuurbeleving voor de prioritaire groepen, zoals het moderne gezin, net even wat interessanter en avontuurlijker maken. Recente voorbeelden hiervan zijn speelbossen, struinnatuur en GPS-wandelingen. Velen denken dat natuur van Staatsbosbeheer 'gewoon' is: een bos, heideveld of duin. Verrassend verwijst daarom naar het beter profileren van recreatief aantrekkelijke 'parels' onder de terreinen van Staatsbosbeheer. Hierbij gaat het zowel om parels met een nationale uitstraling als om verrassende objecten op regionaal niveau. En het gaat zowel om elementen die bijzonder zijn vanwege hun natuurlijke,

landschappelijke of cultuurhistorische kwaliteiten, als vanwege de bijzondere recreatieve kwaliteiten, zoals bijvoorbeeld bij speelbossen het geval is. De drie thema's natuurlijk, avontuurlijk en verrassend, zullen binnen alle terreinen van Staatsbosbeheer te vinden zijn, al verschillen de accenten per terrein. De verschillen tussen de afzonderlijke terreinen zullen hierbij nadrukkelijker worden gecommuniceerd. Het recreatieve aanbod zal in de toekomst meer gedifferentieerd van samenstelling zijn en meer uniciteiten bevatten. De natuurgebieden worden daarmee toegankelijker voor verschillende bevolkingsgroepen in de verschillende levensfasen en met verschillende levensstijlen. Grote groepen en speciale gebruikerssegmenten zullen beide in de natuur iets van hun gading vinden. De rode draad door het hele aanbod is 'beleving'.

Informatie

Om het gevoel van betrokkenheid bij natuur te onderhouden geeft Staatsbosbeheer aan een zo breed mogelijk publiek informatie over actuele ontwikkelingen in natuurgebieden, zoals bijvoorbeeld het verschijnen van nieuwe soorten, en over achtergronden van bijzondere beheersingrepen. Ook visies en standpunten over actuele ontwikkelingen en gebeurtenissen worden actief naar buiten gebracht.

Staatsbosbeheer publiceert continu actuele gegevens over de mogelijkheden om actief van de natuur te genieten. Informatie over het hele scala aan activiteiten in de terreinen wordt bekendgemaakt via radio, TV, kranten, www.staatsbosbeheer.nl en het publieksblad Onverwacht Nederland

Participatie

Terreinen van Staatsbosbeheer liggen bij veel Nederlanders "om de hoek". Mensen willen vaak intensiever betrokken zijn bij zo'n terrein bij hen in de buurt. Mogelijkheden daarvoor zijn er onder andere in de vorm van vrijwilligerswerk dat kan bestaan uit het inventariseren van broedvogels en vegetatie, het begeleiden van excursies en onderhoudswerkzaamheden in de terreinen. Nauwere betrokkenheid kan sinds enige tijd ook de vorm krijgen van deelname in een gebruikersgroep. Meedenken

Terreinbeheer en publiek

Staatsbosbeheer regio Limburg - Oost-Brabant beheert ongeveer 26.000 ha bos- en natuurterrein. Een aantal terreinen daarvan is gedurende het gehele jaar permanent afgesloten, om zo de natuurwaarden te beschermen. Dit zijn allemaal kleine terreinen. In enkele grotere gebieden, bijvoorbeeld in het Nationaal Park Groote Peel, is gekozen voor een tijdelijke openstelling.

De belangrijkste reden voor de tijdelijke openstelling in dat Staatsbosbeheergebied vormt de aanwezigheid van veel kwetsbare vogels. Het park heeft een nationale en internationale betekenis vanwege de vogels. Het gebied is aangewezen als wetland (Conventie van Ramsar) en als speciale beschermingszone in het kader van de EG-vogelrichtlijn. Het gebied is ook aangemeld in het kader van de Habitatrichtlijn. De aanwijzing in het kader van de Vogelrichtlijn is gebeurd op basis van het voorkomen van zwarte stern, kleinste waterhoen, klein waterhoen, porseleinhoen, geoorde fuut, roerdomp, blauwborst, bruine kiekendief, wespandief, kwartel, waterral, kraanvogel en rietgans. Een beperkt gebied nabij het bezoekerscentrum is permanent opengesteld. Bij het publiek is draagvlak aanwezig voor de tijdelijke openstelling.

Kootwijkerzand: voor natuur en mens

Het Kootwijkerzand, een natuurterrein van SBB, bestaande uit onder meer heide, stuifzanden en bos, is vrij toegankelijk voor wandelaars. Het is per auto bereikbaar aan de westzijde, via een geasfalteerde weg. Daar ligt ook de parkeerplaats, van waaruit een wandelroute (3 km) loopt, die ook leidt naar een uitzichtoren. Vrijwel alle andere toegangswegen zijn gesloten voor gemotoriseerd verkeer. De ervaring leert, dat circa 80% van de bezoekers van het Kootwijkerzand van eerstgenoemde voorzieningen gebruik maakt en het gebied niet verder in gaat. De rustiger delen, waar kwetsbare soorten als de Duinpieper voorkomen, liggen zover van deze voorzieningen af, dat er als het ware vanzelf van zoneringsprake is. De locatie van de voorzieningen is natuurlijk wel een bewuste keuze van SBB geweest. Kortom, er wordt tegemoet gekomen aan zowel de natuur als de mens.

76

over een nieuw beheersplan, over de beste manier om beheersmaatregelen uit te voeren of over nieuwe recreatievoorzieningen. Inmiddels zijn er verspreid over Nederland meer dan 50 gebruikersgroepen actief.

De natuur speelt in Nederland een essentiële rol bij de handhaving van een gezond leefmilieu en biedt rust, ruimte, ontspanning en inspiratie. Anderzijds is in een land waar de druk op de ruimte zo groot is als in Nederland, menselijke betrokkenheid bij het beschermen en waar nodig herstellen en ontwikkelen van natuur onmisbaar.

In die omstandigheden kan op lange termijn de natuur alleen door betrokkenheid van mensen in stand worden gehouden. Staatsbosbeheer ziet actief werken aan die betrokkenheid als een van zijn belangrijkste opgaven.

P. Bakker en H. Hekhuis werken bij de afdeling Terreinbeheer van Staatsbosbeheer.

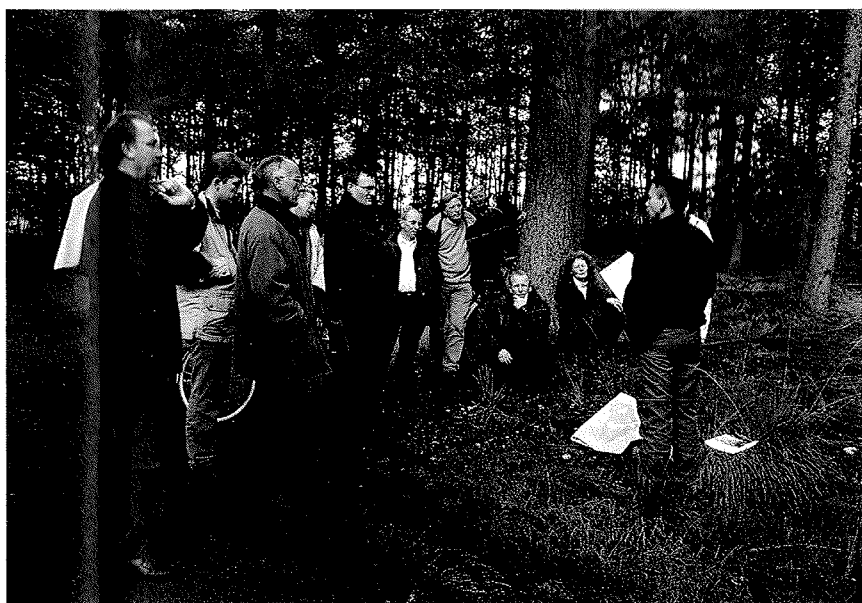
OMGAAN MET DE WENSEN VAN HET PUBLIEK

J. Walter

Ook bos- en natuurgebieden zijn onderdeel van de samenleving. Dat heeft gevolgen voor de beheerder. Hij zal rekening moeten houden met de wensen en opvattingen van bezoekers, omwonenden, belangengroepen. Hoe ga je om met hun wensen? Wanneer pleeg je overleg en met wie? In dit artikel vertellen enkele beheerders over hun ervaringen.

"Met goed luisteren en het serieus nemen van de mensen die je terrein bezoeken, is veel te bereiken", aldus Poul Hulzink, hoofd terreinbeheer van het Goois Natuurreservaat. "Dat zeg ik ook altijd tegen mijn boswachters. Leg uit, luister en blijf vriendelijk. Een goede relatie met het publiek is voor je draagvlak van groot belang", aldus Hulzink. "Daarom organiseren we maandelijks één of twee thema-excursies. Daarnaast kennen we onder meer een Nieuwsbrief en een website. In principe zorgen we voor voorlichting vooraf bij beheersmaatregelen, waarvan verwacht kan worden dat die tot reacties van de regelmatige bezoekers zullen leiden. Dat doen we door middel van persberichten en informatieborden. Zo kan je mogelijke frustraties van gebruikers/omwonenden 'afvangen'. Maar het is niet altijd te voorzien of en zo ja, hoe

mensen zullen reageren. Soms moet je de zaak dan alsnog goed communiceren. Dat was het geval toen in het kader van het heidebeheer de opslag van berken werd verwijderd. Veel bezoekers waardeerden die bomen juist door hun landschappelijke schoonheid. Toen is speciaal terreinbezoek voor de buurtvereniging georganiseerd, waarbij wij onze verantwoordelijkheid voor het heidebeheer hebben kunnen uitleggen". Met enige trots vertelt Hulzink over een uitgekend 'hondenbeleid', waarin is vastgelegd waar honden los mogen en waar en wanneer zij aangelijnd moeten zijn, bijvoorbeeld in de broedtijd. Binnenkort gaat een nieuw – in ons land wellicht uniek – beleid van start wat betreft het los lopen in begrazingsgebieden. "Het is een compromis, waarbij alle partijen, dus wijzelf, kynologenclubs en de individuele

Excursies zijn het meest effectieve middel om het contact met het publiek goed te houden. Laat de mensen zien wat je van plan bent en wat er gebeurt. Foto: Hans Dekker.